

POSTANOWIENIE

25 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Góra-Błaszczkowska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 25 kwietnia 2024 r. w Warszawie
zażalenia J. G.

na postanowienie Sądu Okręgowego w Częstochowie

z 2 lutego 2023 r., VI Ca 232/22 (WSC 22/22),

w sprawie z wniosku A. G.

z udziałem R. S., J. G., K. S., A. S. i C. S.

o zniesienie współwłasności,

1. oddala zażalenie;

**2. zasądza od J. G. na rzecz R. S. kwotę 2700 zł (dwa tysiące
siedemset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania
zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 2 lutego 2023 r. Sąd Okręgowy z Częstochowie, w sprawie z wniosku A. G. z udziałem S. S., R. S. i J. G. o zniesienie współwłasności, odrzucił skargę kasacyjną uczestnika J. G. od postanowienia tego Sądu z 17 sierpnia 2022 r. uznając, że uczestnik ten nie ma interesu prawnego w zaskarżeniu orzeczenia Sądu drugiej instancji (art. 398⁶ § 2 k.p.c.).

J. G. zaskarżył powyższe postanowienie zażaleniem, zarzucając mu naruszenie prawa procesowego, polegające na niezgodności postanowienia

z treścią art. 398⁴ k.p.c., art. 398⁶ k.p.c. oraz 13 § 2 k.p.c. poprzez nieuzasadnione odrzucenie skargi kasacyjnej; art. 189 k.p.c. oraz art. 510 § 1 k.p.c. poprzez nieuzasadnione odrzucenie skargi kasacyjnej ze względu na brak interesu prawnego; art. 192 pkt 3 k.p.c. poprzez nieuzasadnione odrzucenie skargi kasacyjnej ze względu na przyjęcie przez Sąd, że dokonał działu spadku, gdy nie jest znany zakres czynności prawnej podjętej przez wnioskodawczynię i tego uczestnika. Zarzucił też błędne stwierdzenie, że nie ma on interesu prawnego w zaskarżeniu orzeczenia Sądu drugiej instancji ani żadnych uprawnień do występowania w postępowaniu kasacyjnym. Wskazując na te zarzuty, uczestnik domagał się uchylenia zaskarżonego postanowienia, przekazania sprawy do ponownego rozpoznania i nadania biegu złożonej przez niego skardze kasacyjnej.

W odpowiedzi na skargę wnioskodawczyni poparła wniosek uczestnika.

W odpowiedzi na skargę uczestnik R. S. wniósł o oddalenie zażalenia i zasądzenie kosztów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Jedną z przesłanek dopuszczalności środka zaskarżenia jest interes prawny w jego wniesieniu, polegający na pokrzywdzeniu orzeczeniem (*gravamen*). Stan ten występuje co do zasady wtedy, gdy orzeczenie, z uwzględnieniem granic jego prawomocności materialnej, jest niekorzystne dla skarżącego w zestawieniu z poddanym pod osąd żądaniem powództwa czy też wniosku, względnie wnioskami co do rozstrzygnięcia o żądaniu, składanymi przez stronę pozwaną czy też uczestnika w toku postępowania.

Zgodnie z uchwałą składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego – zasadą prawną z 15 maja 2014 r., III CZP 88/13 - pokrzywdzenie orzeczeniem (*gravamen*) jest przesłanką dopuszczalności środka zaskarżenia, chyba że interes publiczny wymaga merytorycznego rozpoznania tego środka.

W aktualnym orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje stanowisko traktujące *gravamen* jako dodatkową przesłankę formalną środka zaskarżenia, którego brak uzasadnia odrzucenie środka zaskarżenia z powodu jego

niedopuszczalności (tak m.in. w postanowieniach z 9 listopada 2018 r., V CZ 75/18, z 28 stycznia 2015 r., I CZ 122/14, z 21 września 2018 r., V CZ 67/18, z 27 kwietnia 2017 r., II CZ 12/17, z 8 kwietnia 1997 r., I CKN 57/97 oraz z 6 marca 2007 r., II PZ 83/06). Sąd Najwyższy wyjaśniał wielokrotnie, że pokrzywdzenie orzeczeniem polega na całkowitym bądź częściowym nieuwzględnieniu żądań (obrony) i uwidacznia się przez porównanie twierdzeń skarżącego o przysługujących mu prawach z rozstrzygnięciem o tych prawach, zawartym w orzeczeniu.

Pokrzywdzenie orzeczeniem warunkuje istnienie interesu prawnego w jego zaskarżeniu. Innymi słowy skarżącemu, który nie wykazał pokrzywdzenia orzeczeniem, można zarzucić brak interesu prawnego w kwestionowaniu orzeczenia w celu uzyskania jego uchylecia albo zmiany. Według „poszerzonej” definicji *gravamen* pokrzywdzenie orzeczeniem istnieje nie tylko wtedy, gdy zachodzi różnica między tym, czego strona wcześniej żądała, a rozstrzygnięciem, ale także wtedy, gdy orzeczenie jest zgodne z żądaniem strony, jednak nie zapewnia jej wszystkich możliwych korzyści prawnych. Dodać należy, że pokrzywdzenie orzeczeniem musi oznaczać pokrzywdzenie sentencją orzeczenia, nie zaś jego motywami (tak Sąd Najwyższy w postanowieniach: z 23 kwietnia 2021 r., II CSK 9/21, z 13 maja 2022 r., II CSKP 413/22, z 23 czerwca 2022 r., I CSK 644/22, z 13 maja 2022 r., II CSKP 413/22).

W okolicznościach sprawy Sąd Okręgowy słusznie przyjął, że skarżący uczestnik J. G. nie posiada interesu prawnego w zaskarżeniu wydanego orzeczenia (na skutek apelacji innego uczestnika) przez ten Sąd. Wprawdzie J. G. był wymieniony w komparycji postanowienia reformatoryjnego Sądu drugiej instancji (a także Sądu pierwszej instancji), jednakże zaskarżone orzeczenie nie dotyczyło żadnych jego praw ani obowiązków. Orzeczenie rozstrzyga wyłącznie o prawach i obowiązkach wnioskodawczyny A. G. oraz uczestnika R. S. Zawarte w sentencji rozstrzygnięcia w ogóle nie dotyczą skarżącego, gdyż w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji zawarł on częściowy umowny dział spadku ze swoją siostrą A. G. (wnioskodawczynią). Z tej przyczyny Sąd ten nie uwzględnił uczestnika J. G. w sentencji postanowienia uznając, że przeniósł on wynikające z działu spadku wszelkie swoje prawa i roszczenia do nakładów na nieruchomości

przysługujące mu przeciwko pozostałym współwłaścicielom na siostrę (vide: umowa o częściowy dział spadku k.151-155).

Nie zasługuje więc na uwzględnienie stanowisko, zawarte w uzasadnieniu zażalenia, że „od wyniku niniejszego postępowania zależą prawa i obowiązki J. G.”, gdyż uczestnik ten, zawierając umowny dział spadku ze swoją siostrą spowodował, że tylko o jej prawach i obowiązkach rozstrzygały sądy, merytorycznie orzekające w sprawie.

W opisanym stanie faktycznym i prawnym J. G. nie miał zatem interesu prawnego w zaskarżeniu orzeczenia, w szczególności nie może podnosić zarzutów merytorycznych co do dostępu do drogi działki swojej siostry, czy też braku dokonania określonych czynności w postępowaniu.

Podsumowując, skarżący nie został pokrzywdzony orzeczeniem, nie ma więc *gravamen*, a zatem wniesiona przez niego skarga kasacyjna była niedopuszczalna. Jednocześnie w sprawie nie wystąpił interes publiczny, który wymagałby merytorycznego rozpoznania wniesionego przez niego środka zaskarżenia (vide: uchwała /7/ SN z 15 maja 2014 r., III CZP 88/13).

W tym kontekście nie ma znaczenia, że w toku postępowania merytorycznego zmarł uczestnik postępowania S. G., gdyż w ramach postępowania kasacyjnego wezwano do udziału w sprawie następców prawnych zmarłego (vide k.587 akt sprawy) dzięki czemu zyskali oni możliwość wniesienia odpowiedniego środka zaskarżenia orzeczenia.

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji, orzekając o kosztach postępowania zażaleniowego na podstawie art. 520 § 3 w zw. z art. 391 § 1, art. 398²¹, art. 394¹ § 3 k.p.c. oraz § 5 pkt 6 w zw. z § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

[SOP]

[ms]

